

Владан Станковић*

ДОСИЈЕ КиМ
– СРПСКО
СВЕДОЧАНСТВО

„Пешић и синови“, Београд, 2010

УДК 323.1(=163.41)(497.115(049.3)

Књига аутора Јове Марковића и Горана Буцака *Досије КиМ – Српско сведочанство* представља својеврстан осврт не само на трагичан положају српског народа и његових светиња на подручју Косова и Метохије, нити је само (гео)политичко проблематизовање ситуације након признања (лажне) независности КиМ од стране најмоћнијих држава света (предвођених САД), већ представља и својеврстан омаж недав-

* Институт за политичке студије,
Београд

но почившем академику Михаилу Марковићу, који је велики део своје радне и животне енергије (нарочито у познијим годинама) посветио питању јужне српске покрајине.

Предмет истраживачког рада у овој књизи дотиче се питања Косова и Метохије који се изучава не само као политичко, економско, стратешко и безбедносно питање, већ и као питање свих питања везаног за културно и историјско наслеђе, идентитет и животно ткиво српског народа.

Књигу је 2010. године потписала издавачка кућа *Пешић и синови*.

Ова монографија се простира на 236 страница текста ћириличног писма (фонт *Times New Roman*, промер слова 12, проред 1,5). Књига се састоји од неколико колажних, деоних целина. Она почиње са Предговором. Мирка Зуровца, естетичара, (и пре свега) човека несумњиво добро упознатог са косовско-метохијским проблемом (стр. 7-17). У уводном делу књиге обраћа нам се академик Михаило Марковић са насловом: *Могућности решења проблема статуса Косова и Метохије* (стр. 23-36). Следи део Јове Марковића: *Досије КиМ – Српско сведочанство* (стр. 37-66), потом одељак Горана Буцака: *Велике силе и Косово и Метохија* (стр. 67-90), и коначно, нешто обимнији, део (гео)политиколога Милоша

Кнежевића: *Српске и европске муке са Косовом – Клијентизам у маскирној теорији и пракси* (стр. 91-158). На страницама 159-203 налазе се: *Цитати кроз историју Старе Србије (Косова и Метохије)*. Коначно, књига садржи и специјалне прилоге о животу и раду академика Михаила Марковића – записе о говорима којима су други сведочили о његовом животном и радном путу: говор академика Добрице Ћосића, и . Драгана Симеуновића. На самом крају књиге дати су изводи из рецензија чак четири угледна рецензента: . Милана Брдара (стр. 221-223), . Зорана Милошевића (стр. 224-225), Радована Калабића (стр. 226-228), и угледног дипломате Владислава Јовановића (стр. 229-236).

Због недостатка простора овде ћемо изложити само неке краће осврте на најинтригантније делове књиге чију окосницу ипак чине одељци: Јове Марковића, Горана Буцака и Милоша Кнежевића.

Аутор Јово Марковић у свом делу књиге излаже кратку историју мука и сапатништва кроз које је прошао српски народ у вези КиМ, те срж и кичме националног и духовног бића. Марковић полази од америчке универзалистичке доктрине вилсонизма која трага за начинима да у име модерности потре древност: Рим је пао ваља докрајчити Москву. Обузетост

универзалиста Русијом испољаваће се у таласима: Труманов закон о потлаченим народима Источног блока, и Реганова борба Ратовима звезда против империје зла (СССР) сведоче о томе. Марковић полази од етимолошког одређења Косова и Метохије (птица *кос*; и црквена земља, грк. *метох*), прелази на тезу о сталнонасељености Срба на Балкану (мада не изузима и модерна становишта о досељавању словенског племена у 7. веку). Јово Марковић потом јасно оивичава српске земље од Цетине до Бојане, истиче прве српске, зетске владаре и зетску лозу Немањића која кормило води ка североистоку ослабеле Византије, и читав развијени средњи век епицентра српског идентитета везује за Косово и Метохију. Арбанасе смешта у контекст досељавања кавкаског племена из Калабрије (јужна Италија) у Драч као неку врсту одмазде Грка (Византинца) за пораз од Срба у 1042. години. То је мали сточарски народ Арбанаса који се временом стапа са локалним становништвом, па их цар Душан инкорпорира у велико царство Срба, Грка, Бугара и Арбанаса. Трагедија косовског боја, која по Марковићу има општецивилизацијски карактер сукоба хришћанства и ислама, обистињује се кроз исламизацију албанске популације, њихово повлашћивање у Отоманској империји, те угњетавање и проузроко-

вање физичког нестанка Срба на просторима КиМ. Срби се у таласима селе, неки прелазе на ислам, неки бивају арбанизовани. Јачање младе српске државе након Берлинског конгреса означило је повратак Срба на просторе јужне Србије. То изазива Призренску лигу, епицентар албанске иреденте све до данас. КПЈ се у залагањима против великосрпског хегемонизма на посредан начин ставила против српског народа. Након Другог светског рата забрањен је повратак Срба, КиМ је добила аутономни статус, а број Срба се убрзано смањивао. Почетком деведесетих њих је било свега 10%, а терор је настављан. Српска држава је почела да интервенише, али су јој промотери светског универзализма НАТО бомбардовањем везали руке. Данас је Косово и Метохија окупирана зона НАТО пакта који, противно одлуци Савета безбедности УН, несебично ствара нову државу на Балкану... Овде Марковић довршава своју причу. Она је остала отворена, баш као и проблем који је истраживао...

И аутор Горан Буцак, у свом делу књиге истиче неколико кључних периодизација по питању Косова и Метохије. Ту је најпре античко доба које обележавају илирско-трачка племена која и према њему немају ама баш никакве везе са касније досељеним албанским живљем. Средњи

век обележава византијски и српски период, када српска култура управо на КиМ доживљава своје европске домашаје. Турско доба почиње са Косовском битком која и по Буцаку има европска и светска обележја одбране хришћанског света од најезде исламског фактора; тада почиње исламизација Албанаца, потом Срба, арбанизација Срба и коначно велики таласи миграција Срба ка северу, преко Дунава и Саве. У Балканским ратовима ојачани Срби се враћају у своју *Свету земљу*, али већ током Првог светског рата српско становништво је стављено на нове муке изгона и истребљења. У међуратном периоду, Краљевина СХС чини покушаје да интегрише и албанско становништво на КиМ у структуре нове државе, а Срби су још увек већина. Током Другог светског рата убијања и протеривања Срба добијају колосалне размере тако да се након Другог светског рата етничка структура на КиМ мења, а Срби у својој земљи коначно постају мањина. Косово и Метохија, наводи Буцак, постаје покрајина са статусом квази-државности, а забрањује се повратак протераних Срба. Покушаји власти Србије да крајем XX века поврати суверенитет и достојанство Србије над својом покрајином биће осујећени НАТО агресијом 1999. године. Занимљиво је да на самом крају свог дела књиге Горан Буцак,

наводи значај проблема КиМ у процесима светске геополитичке прекомпозиције света. Он наводи неколико важних чворишних геополитичких димензија косовскометохијског проблема: сукоб копна и мора, сукоб универзализма и мултиполаризма, и коначно сукобе ивичних религијских концепција света. Тако аутор Горан Буцак свом делу књиге даје изразиту геополитичку димензију.

Коначно, због простора, овде ћемо поменути само неке од занимљивих подналова коаутора и (гео)политиколога Милоша Кнежевића: Логос косовске историје, Насилним албанизовањем до *Republica Kosova*, Албански сукоб са нормама међународног права, Косовске недаће и европска недоумица, Учтиво евроразлагање Србије, Пентаграм косовског "уједињења", Вишевлашће на отетом простору, Албанида – квазидржавни пројекат, НАТОида – Косово као војна база... Већ сами наслови довољно говоре за себе.

На самом крају ваља нагласити да књига аутора Јове Марковића и Горана Буцака представља занимљиво и надасве интересно колажно штиво о проблему који тишти српски народ, и који ће још дуго бити кључно питање његовог националног одређења.

